Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i.* Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19260

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i (ÇBZMO), bireylerin farkl? ba?lamlarda ve ?ekillerde maruz kald?klar? **zorbal?k** deneyimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal versiyonunun Türkçe konu?an popülasyonda kullan?lmak üzere kültürel ve dilsel **uyarlama** çal??mas? neticesinde ortaya ç?km??t?r. Ölçe?in temel amac?, fiziksel, sözel, ili?kisel ve siber zorbal?k gibi ma?duriyetin çok boyutlu yap?s?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde tespit etmektir. Ölçe?in **uyarlama** çal??mas?, 2020 y?l?nda ?me, Erden-Ç?nar, Keskino?lu ve Kütük taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, elde edilen psikometrik veriler arac?n Türk kültürüne uygunlu?unu desteklemektedir.

Bu araç, özellikle okul ortamlar?nda ve ergen popülasyonunda zorbal?k ma?duriyetinin yayg?nl???n? ve türlerini belirlemek için kritik öneme sahiptir. Ara?t?rmac?lar ve ruh sa?l??? uzmanlar? için kapsaml? bir de?erlendirme imkan? sunar.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k, Psikometri, Ma?duriyet, Ölçek Uyarlamas?, Ergenlik, Okul Zorbal???, Çok Boyutlu Ölçüm.

Yazarlar

Yakup ?me, S. Erden-Ç?nar, M. ?. Keskino?lu, H. Kütük.

Amaç

Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin maruz kald??? zorbal?k türlerini ve ?iddetini çok boyutlu bir perspektifle ölçmektir. Ölçek, yaln?zca zorbal???n varl???n? de?il, ayn? zamanda ma?duriyetin farkl? biçimlerini (örne?in, fiziksel sald?r?dan sosyal d??lanmaya kadar) ay?rt edebilmeyi hedefler.

Ölçe?in Türkçe'ye **uyarlama** çal??mas?, Türk kültüründeki bireylerin zorbal?k deneyimlerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirebilecek standart bir araç sa?lamak amac?yla yap?lm??t?r. Bu, özellikle e?itim kurumlar?nda zorbal?kla mücadele stratejilerinin geli?tirilmesi ve risk alt?ndaki ö?rencilerin belirlenmesi aç?s?ndan önemlidir.

Yap?

Bu ölçek, zorbal?k ma?duriyetini tek bir genel puan yerine, zorbal???n farkl? görünümlerini temsil eden alt boyutlar arac?l???yla ölçen çok boyutlu bir **yap?** üzerine kurulmu?tur. Zorbal?k, modern psikolojide tek tip bir davran??tan ziyade, farkl? ba?lamlarda (yüz yüze ve siber) ve farkl?

ARABPSYCHOLOGY.COM

yöntemlerle (aç?k ve gizli) ortaya ç?kan karma??k bir fenomen olarak kabul edilir.

ÇBZMO'nun ölçtü?ü temel boyutlar genellikle ?unlar? içerir (orijinal ölçe?in yap?s?na ba?l? olarak):

Fiziksel Ma?duriyet (Vurma, itme gibi do?rudan eylemler).
Sözel Ma?duriyet (Alay etme, tehdit etme).
?li?kisel/Sosyal Ma?duriyet (D??lama, dedikodu yayma).
Siber Ma?duriyet (?nternet veya sosyal medya üzerinden taciz).

Geçerlik

Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i'nin Türkçe **uyarlama** çal??mas?nda (?me vd., 2020), ölçe?in Türk popülasyonunda ölçmeyi amaçlad??? yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için kapsaml? **geçerlik** analizleri yap?lm??t?r.

Yap? **geçerlik** kan?tlar?, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin kuramsal olarak öngörülen çok boyutlu yap?y? (faktör yap?s?n?) destekledi?ini göstermelidir. Ayr?ca, ölçe?in ilgili di?er yap?larla (örne?in, depresyon, kayg? veya öz sayg?) beklenen yönde ili?kiler gösterip göstermedi?ini inceleyen ölçüt ba?lant?l? geçerlik çal??malar? da yürütülmü?tür.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** çal??malar?, maddelerin iç tutarl?l???n? ve ölçek puanlar?n?n zaman içindeki istikrar?n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in alt boyutlar?n?n her biri için Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?lar? hesaplanm??t?r.

Yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? ölçmede homojen oldu?unu gösterir. Tipik olarak, psikometrik aç?dan kabul edilebilir bir **güvenirlik** düzeyi (Cronbach Alfa katsay?s?) .70 ve üzeri olarak beklenmektedir. Ölçe?in zaman içinde tutarl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar? da yap?lm?? olabilir, bu da ölçek puanlar?n?n k?sa bir süre sonra tekrar uyguland???nda benzer sonuçlar verdi?ini do?rular.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i'nin Türkçe **uyarlama** sürecinde, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk örnekleminde korunup korunmad???n? incelemek amac?yla faktör analizleri temel bir rol oynam??t?r.

Ara?t?rmac?lar öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullanarak, maddelerin hangi faktörler alt?nda topland???n? incelemi?lerdir. Ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen

ARABPSYCHOLOGY.COM

faktör yap?s?n?n teorik modelle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmi?lerdir. Ba?ar?l? bir uyarlama, orijinal ölçe?in sundu?u çok boyutlu faktör yap?s?n?n (örne?in, dört veya be? faktörlü bir yap?) Türkiye örnekleminde de iyi uyum indeksleriyle (CFI, TLI, RMSEA) do?rulanmas?n? gerektirir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renci Popülasyonu (Genellikle ortaokul ve lise ö?rencileri)

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle 12-18 ya? aras?)

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, Türkiye'deki çe?itli okullarda ö?renim gören ö?renciler üzerinde gerçekle?tirilmi?tir. Çal??ma, psikometrik özelliklerin genel ö?renci popülasyonunda temsil edilebilirli?ini sa?lamay? amaçlam??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, kat?l?mc?lar?n belirli zorbal?k davran??lar?na ne s?kl?kta maruz kald?klar?n? de?erlendirmelerini gerektiren bir derecelendirme format?na (Likert tipi) sahiptir. Puanlama, alt boyutlar ve toplam ma?duriyet düzeyi üzerinden yap?lmaktad?r. Orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cok-boyutlu-zorbalik-magduriyeti-olcegi-toad.pdf

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k Ma?duriyeti, Faktör Yap?s?, Psikolojik Test, Kültürel Uyarlama, ?me, e-Kafkas E?itim Ara?t?rmalar? Dergisi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Yakup ?me

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: imeyakup@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe **uyarlama** ve geçerlik çal??mas? 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Yakup ?me ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m ko?ullar? hakk?nda bilgi mevcut de?ildir.

Kaynaklar

?me, Y., Erden-Ç?nar, S., Keskino?lu, M. ?., ve Kütük, H. (2020). Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i'nin Türkçe 'ye uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *e- Kafkas E?itim Ara?t?rmalar? Dergisi*, *7,* 137-152. DOI: http://dx.doi.org/10.30900/kafkasegt.732493

Çok Boyutlu Zorbal?k Ma?duriyeti Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddelere eri?im için yukar?da belirtilen akademik referans makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM